

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Auctarium. Sive Additiones Ad Viri Clarissimi Henr. Zoesii
J.V.D. Universum Jus Canonicum**

Geismar, Justus Moritz von

Coloniæ Agrippinæ, 1691

Ad tit. 3. de Clandest. despons.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62259)

prolis, vel continentia conjugalis. Laym. tamen d. c. 4. n. 3. ait nec esse veniale. Cum enim matrimonium præcipue institutum sit ad propagationem speciei, videtur etiam secundario institutum ad conservationem individui, siquidem speciei propagatio fieri non potest, nisi salvis individualis. Propter voluptatem tanquam finem operationis conjugio uti, peccatum veniale est. Quia non bonum delectabile quod naturæ sensitivæ est, sed bonum honestum, quod naturæ rationalis, humanarum actionum finis esse debet. Ergo. Amplecti autem voluptatem utpote servientem ad fines obtentos licitissimum. Ib. n. 6. 2.

Per censuram Ecclesiasticam pater compellitur restituere filio suo uxorem, quam injustè retinet. Gonz. ad cap. non est vobis 11. h. t.

A D T I T. II.

De Desponsatione impuberum.

Ad num. 4. in fine adde. Sponsalia inter infantes contracta, vel à majori cum infante, pro infectis habentur, adeo ut nec publicæ honestatis impedimentum producant. Gonz. ad cap. accessit 5. h. t.

Ad num. 9. in fine adde. Laym. lib. 5. tra. 10. p. 4. c. 12. n. 1. ait: Matrimonium inter impuberes non esse jure naturæ nullum, modò usum rationis habeant, unde & Pontificem hac in re dispensare posse.

Plenam pubertatem in mare 18. in femina 14. annuum esse dicit. arg. L. Me-la ff. de aliment. legat.

A D T I T. II.

De Clandestine Desponsatione.

Ad num. 3. in fine adde. Etiam Parochus denuntiationes omittere potest, quando ad illum pertinet in casu necessitatis declarare per Episcopiam legem cessare, v. g. mortivicius cum concubina contrahere velit. Laym. de matrim. c. 4. n. 6.

Ad num. 4. in fine adde. Ad argumentum: *Ecclesia non potest materiam vel formam Sacramenti mutare.* Respondet Laym. de matrim. c. 4. n. 2. per se & directè Conc. indirectè & per accidens Neg. Per se autem mutaret, si efficere posset, ut materia ante legitima sine sui permutatione fieret insufficientis, indirectè verò, si destituat materiam ipsam, v. g. vinum per aquam multam, ut non sit materia Eucharistiæ. Idem de aqua si mutetur per farinam, v. g. Sic Ecclesia infirmavit contractum naturalem matrimonii clandestini, ut jam non sit sufficiens materia Sacramenti.

Ad num. 11. in fine adde. Prohibet specialiter Tridentinum. Sess. 24. de reformat. matrim. cap. 7. Ne Parochi vagos copulent, nisi diligenti inquisitione super ipsorum statu præmissâ, & habitâ licentia ab Ordinario. Ergo videtur tenere,

Si alter sit vagus vel alienigena, alter non, valebit matrimonium.

Ad num. 15. Cum Parochus non sit minister Sacramenti, infertur, quòd non peccet mortaliter, si in statu peccati mortalis assistat. Contrahentes verò peccare

peccate mortaliter, quatenus Sacramentum suscipiunt, non tamen quatenus illud conferunt: quia non sunt ministri speciali consecratione ad hoc deputati, qui soli juxta communioem sententiam obligantur non ministrare immortalis.

Ad num. 19. in fine adde. Licet excommunicatus etiam non toleratus assistere matrimonio possit Parochus, alii tamen Sacerdoti licentiam assistendi nec licite, nec valide committit: quia dare licentiam, ut is, qui aliis qualificatus non est, reddatur habilis ad actus legitimum valorem, est actus jurisdictionis; ergo. E contra si Parochus non sit excommunicatus, potest substituere Sacerdotem etiam excommunicatum non toleratum saltem valide, & casu necessitatis etiam licite. Ita Laym. de matrim. c. 4. n. 5.

Ad num. 17. in fine adde. Eandem sententiam tenet Franc. de Arauxo. de stat. civ. disp. xi q. 3. qui addit præter declarationem Pii V. etiam accepisse aliam similem Cardinalium declarationem. Objiciunt autem clausulam, quæ in Bulla plumbea Crucciata, sive Diplomate continetur. Ubi commissario conceditur facultas dispensandi in matrimonio cum occulto impedimento contracto, ut occulte iterum celebretur. Ergo id non licet, ne frustraneum sit privilegium. Negatur consequentia, quia etiam solent in Bullis concedi jure communi non prohibita, maxime quando sunt de jure dubia ad pacandas conscientias, & sufficit quod aliqua ibi privilegia, quæ primario concessa. Unde in eadem Bulla conceditur su-

mentibus eam, ut à quolibet Sacerdote semel in vita, id est, durante anno publicationis, & in periculo mortis à casibus reservatis absolvi possit, quod etiam de jure ordinario competit: nisi dicas, quod ille non teneatur iteratò confiteri, si periculum evadat.

Objicitur 2. Dum conceditur dispensatio ad revalidandum matrimonii propter occultum impedimentum, solet adjici; si tua est cum eis, ut inter se publice & servata forma Concilii Trident. contrahant, dispensa, ergo. Resp. operatur, ut possit dispensare super impedimento, quo sublato possunt contrahentes jure suo uti, & inter se ipsos matrimonium celebrare, in quo forma Trident. servatur, quia præcedens solennitas integrum efficit matrimonium, id est, non solum ab Ecclesia creditum in foro externo, sed etiam postea revalidatum. Casus exceptus, si Parochus aut testes ambo, vel saltem unus sint conscii impedimenti, quando adstant matrimonio, quia fuerunt testes nullitatis, non valoris; aut si est notorium, vel jam deductum in forum contentiosum impedimentum; quia hic eadem incommoda ex clandestino sequerentur. Aut si de facili in judicio probari posset quia non est, strictè loquendo, impedimentum occultum.

Ad num. 23. ad finem post verba. ratione finis, aut cause, propter quam fit, adde: Sensus est: illa fraus non facit, ut actus non teneat, sed ut obligationis forma, quæ in loco illo erat, non maneat. Potest autem hoc fieri bene, vel male, si exeat ob finem bonum vel malum, v.g. ut scandala vitet, vel quia Pa-

rochus iniquè suam præsentiam negat; vel in contemptum proprii Parochi.

Ad num. 25. in fine adde. Ubi Tridentinum expulsis veris Pastoribus servari nequit, tenet etiam coram Prædicante, imò etiam sine illo initum matrimonium. Sic & in Civitatibus, ubi permixti Hæretici Catholicis v. g. Augustæ, tenebunt etiam matrimonia sine legitimo Pastore, seu coram Prædicante celebrata; quia non est existimandum, Pontificum voluntatem etiam de his sensisse, ob mala plurima, quæ sequerentur.

Utrum Sacerdos Catholicus assistere possit matrimoniis hæreticorum, quos in sua Parochia habet; Respondetur posse, quia tales non tenentur vitare, nec facit irreverentiam Sacramento, quia ipse non est minister, sed tantum testis. *Laym. de matrim. cap. 4. n. 8.*

AD TIT. IV.

De Sponsa duorum.

Ad num. 3. adde. Dum dicitur ante copulam non transferri dominium corporis, intellige, nondum actualiter tradi ipsum corpus; nam aliàs à tempore matrimonii revera conjux habet ante copulam dominium in corpus.

Contrahens matrimonium vivente primâ uxore, relicta secundâ cum priore cohabitare debet, & publicè in Ecclesia pœnitentiam facere, *Gonz. ad cap. accepisti 2. h. t.*

* * *

* *

AD TIT. V.

De conditionibus apposis.

Ad num. 2. ad cap. fin. h. t. Observa ex D. Thoma. Conjugii fidem, perpetuitatem, prolis generationem & educationem duobus modis considerari posse: Vel secundum actum seu executionem, & sic ad substantiam matrimonii non spectat; vel secundum radicem seu principium, quod est mutua obligatio servandi fidem societatemque perpetuam in ordine ad prolis generationem, & hæc est substantia matrimonii, si hoc accipiatur pro mutua permanente obligatione seu conjugio. Sin verò matrimonium accipiatur pro actuali contractu, essentia ejus consistit in cõsensu, dictæ autem obligationes, fides, perpetuitas & proles cõtentur velut proprietates & effectus permanentes.

Observa quoque *valide* contrahi matrimonium *cum intentione* adulterandi; à conjugè sine justa causa recedendi, prolis generationem impediendi. Sed *invalidè* si hæc in pactum deducantur, quæ substantiali obligationi *status* matrimonialis directè adversantur. Sic & valet matrimonium, si quis id contrahat *cum intentione* nunquam utendi eo, non etiam si conditio, sive pactum hoc apponatur.

Dices. Essentia matrimonii consistit in mutuo dominio unius in alterius corpus ad generationis usum, cum tali autem dominio potest consistere obligatio non utendi corpore ad hunc finem. Respondetur, licet in quibusdam